

İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Yazmaya Hazırbulunuşluk Düzeylerinin İncelenmesi

Özge Erdoğan ¹, Merve Ataş ², Caner Özdemir ³

Öz

Bu araştırmanın amacı, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın nicel bölümünü, öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş ve okul öncesi eğitim alma değişkenlerine göre etkilenme durumundan elde edilen veriler oluşturmaktadır. Nitel bölümünü ise, öğrencilerle yapılan görüşmeler oluşturmaktadır. Çalışma Trabzon merkez ilçesindeki üç okuldan toplam 90 ilkokul birinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve Yangın (2007) tarafından öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk durumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen üç ölçme aracı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin frekansları, yüzdeleri ve aritmetik ortalamaları saptanmıştır. Araştırma çerçevesinde öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin ele alınan değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediği SPSS paket programı yardımıyla uygun istatistiksel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, öğrencilerin yaklaşık, yarısına yakınının kalemi yanlış tuttuğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerin yarısından fazlasının kâğıdı düzgün tutmadıkları ve bir kısmının gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin çizgileri düzgün ve doğru çizme becerileri "Orta", el becerileri ise "Yeterli" düzeydedir. Araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun sağ-sol kavramı dışındaki yön kavramlarını bildikleri ortaya konulmuştur. Öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri ve alt boyutları cinsiyetten etkilenirken yaş değişkeninden etkilenmemektedir. Bununla birlikte öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin sadece el becerileri açısından okul öncesi eğitimi almış olma durumuna göre değiştiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin yazı yazmayla ilgili olumlu görüşlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yazma
Yazmaya hazırbulunuşluk
Birinci sınıf

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 11.11.2015

Kabul Tarihi: 18.07.2016

Elektronik Yayın Tarihi: 04.09.2016

DOI: 10.15390/EB.2016.6108

¹ (Sorumlu Yazar) Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye, erdoganozge.edu@gmail.com

² Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye, merveatas90@hotmail.com

³ Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Türkiye, canerozdemir1312@hotmail.com

Giriş

Yazmaya hazırbulunuşluk, yazı yazmayı öğrenmeden önce gerekli olan tüm bilgi ve becerilere sahip olmayı gerektiren gelişimsel bir aşamadır (Marr, Windsor ve Cermak, 2001). Bu aşama, algısal-motor beceri, görsel-motor koordinasyon, motor planlama, algısal/bilişsel becerileri ve dokunsal ve kinestetik hassasiyetlerde yeterli performans gerektirir (Öztürk ve Uysal, 2013). Çocukların yazmayı öğrenmeye hazır oluş durumları onların yazma araçlarını tanımaları, bu araçları kullanmaları, yazmaya istekli olmalarının dışında küçük kaslarının gelişimleri, el-göz koordinasyonlarının uyumu ile yakından ilişkilidir (Gupta, 2009). Yazma sürecinde ve performansında hazırbulunuşluk oldukça önemlidir. Yazmaya hazırbulunuşluk için öğrencilerin zihinsel olarak belli bir düzeyde olmasının yanında psiko-motor açıdan da yeteri kadar gelişim göstermiş olması gerekmektedir (Temur, 2011). Rosenblum'a (2008) göre yazmaya hazırbulunuşluk için gerekli olan bilişsel becerilerini geliştiren bir çocuk, el yazısı yani yazı yazmayı öğrenme süreci için önemli bir aşama kaydetmiştir. Ancak bu durum yazmaya hazırbulunuşluk için yeterli değildir. Pevely'e (2006) göre, küçük kas becerileri tam olarak gelişmemiş bir çocuk, bilişsel becerilerin kullanımını gerektiren eylemleri de gerçekleştiremez. Bu durum yazma sürecini de etkiler.

Yazma süreci için gerekli bilgi ve becerilerin kazanılmasında okul öncesi dönem oldukça önemlidir. Okul öncesi dönem, çocukların okuma-yazma sürecine yönelik deneyim edindikleri gelişimsel bir dönemdir. Bu dönemde sözel dil becerilerini geliştiren çocuklar bir yandan da çeşitli yazma girişimlerinde bulunurlar. Yazmaya, karalamaya, boyamaya, çeşitli şekiller çizip anlatmaya çok istekli olan çocuklar bu şekilde yazı dilini keşfetmeye başlarlar. Yazı dilini keşfederken yazının kendine özgü özelliklerini fark ederler ve okunanların yazılabildiğini, yazılanların ise okunabildiğini gözlemlerler. Böylece yazının amacını ve işlevini öğrenirler. White'a (2005) göre çocuk bu aşamada, duygu ve düşüncelerini paylaşabilmek veya diğer insanlara aktarabilmek için yazıyı araç olarak kullanır ve kâğıt üzerinde çeşitli denemeler yapar. Çocuklar ilk olarak çevrelerindeki harfleri, yazıları, sembolleri ve kelimeleri fark etmeye başlarlar (Morrow, 2007). Ardından yazma ve çizme arasındaki farkı algılayıp karalamalar yaparlar (Venn ve Jahn, 2004). Daha sonra harfleri, harflerin şekillerini keşfeder ve herhangi bir konuda fikrini ifade etmek için bunları kullanmaya çalışırlar (Bradley ve Jones, 2007). Bu denemeler, karmaşık ve zor bir beceri olan yazmayı öğrenmeye hazır olmak için son derece önemlidir. Okul öncesi dönemdeki ilk yazma deneyimlerinden harf yazmaya uzanan bu gelişim süreci Sulzby (1985) tarafından çizim yaparak yazma, karalamalar yaparak yazma, harfe benzeyen şekiller çizerek yazma, iyi öğrenilmiş birimler ya da harf dizileri aracılığıyla yazma, harf-ses ilişkisini keşfederek yazma, geleneksel harf-ses ilişkisi ile yazma olmak üzere altı aşamaya ayrılmıştır (Morrow, 2007).

Yazı yazmayı öğrenme sürecinde bilişsel beceriler, görsel motor ve küçük motor beceriler yazı yazma performansını etkiler (Richards vd., 2011; Volman, Van Schendel ve Jongmans, 2006). Çünkü yazı yazmayı öğrenme sürecinde gerçekleştirilen sözlü açıklamalar, harflere yönelik uzamsal ifadelerin algılanmasına ve harflerin doğru yazılmasına yardımcı olur. Örneğin, alt-üst, sağ-sol, aşağı-yukarı, iç-dış, dik-eğik, ön-arka vb. kavramları bilme, yazmayı öğrenme sürecinde kullanılan ifadeler arasında yer alır. Bilişsel olarak bu ifadeleri kavrayamayan çocukların, el yazılarında bazı sorunların çıkması muhtemeldir (Marr vd., 2001). Bu nedenle okul öncesi dönemde yazma becerisinin gelişimi için bu kavramlara yönelik öğrenme ortamlarının ve yaşantılarının çocuklara sunulması gereklidir. Okul öncesi dönemde çocukların bu kavramlara yönelik deneyimler kazanmaları, onların yazının yönü, satır bilgisi ve sayfa akışı hakkında farkındalık kazanmalarına olanak sağlar. Bu bağlamda okul öncesi dönemde çocukların el-göz koordinasyonunu ve el-parmak kaslarını geliştirecek çalışmalara da yer verilmesi son derece önemlidir (Beaty, 2006).

Diamond, Gerde ve Powell (2008) yazmaya ilişkin kavramlara yönelik farkındalık kazanan çocukların, harfleri daha kolay tanıdıklarını ve yazmaya yönelik hazırbulunuşluklarının daha gelişmiş olduğunu belirtmişlerdir. Yangın'a (2007) göre ise çocukların yazmaya hazır duruma gelmeleri için okul öncesi dönemde kalemi doğru tutma, kâğıdı/defteri doğru tutma, gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma, serbest çizgiler çizme, resimler yapma, defter üzerinde düzenli çizgileri çizme vb. çalışmaların çocuklara yaptırılması gerekmektedir. Bu çalışmalar boyunca çocuklar sürekli kontrol edilmeli, yanlışları düzeltilmeli ve doğruları da pekiştirilmelidir.

Okul öncesi dönemde çocukların yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerini etkileyen tüm çalışmalar, onların yazı dilini keşfetmelerine, yazının işlevini fark etmelerine yardımcı olur ve aynı zamanda yazı diliyle konuşma dilini ilişkilendirerek yazı bilincine ulaşmalarına olanak sağlar (Eliason ve Jenkins, 2003). Bununla birlikte bu çalışmalarla çocuklar yazı yazmaya ait temel özelliklerin farkına varırlar. Bu süreçte yazma araçlarını tanırlar ve bunların doğru kullanımını pekiştirirler. Yapılan tüm etkinlikler aynı zamanda çocukların küçük kas becerilerinin gelişimini, sinir-kas, el-göz koordinasyonunun uyumunu da destekler. Bu kazanımları okul öncesi dönemde elde eden çocuklar, ilköğretim birinci sınıfta formal olarak öğretilen yazma sürecine hazır olurlar. Duran (2009) tarafından yapılan çalışmada, ilköğretim okullarındaki ana sınıfı ve birinci sınıf öğrencileri üzerinde yapılan gözlem ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak ilköğretilen yazma sürecinde bitişik eğik yazı öğretim çalışmaları, çeşitli değişkenler (oturma, kâğıt tutma, kalem tutma, yazı yönü, bağlantı, hız, imla kurallarına uygunluk ve okunaklılık) açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada, deney grubunda ana sınıfı eğitimi süresinde bir program dahilinde (48 ders saati) bitişik eğik yazıya hazırlık etkinlikleri ve çalışma yaprakları uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin tamamına yakınının, bitişik eğik yazı öğretimi için uygun oturdukları, kalemi nasıl tutacakları ve kâğıdı hangi eğimle tutacaklarını, sayfayı nasıl çevireceklerini bildikleri, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru yazmaları gerektiğini bilerek yazıya başladıkları, harfler arası bağlantı kurmakta zorluk çekmedikleri gözlenmiştir. Deney grubundaki öğrenciler, kontrol grubundaki öğrencilere göre daha hızlı yazı yazdıkları, imla kurallarını uygulama konusunda daha başarılı oldukları ve yazılarının okunaklı olduğu görülmüştür. Bu becerileri geliştirme konusunda kontrol grubu öğrencilerin sorunlar yaşandığı gözlenmiştir.

Yazmaya hazırbulunuşluğu ve yazma performansını etkileyen çeşitli değişkenler yer almaktadır. Yapılan araştırmalar bu süreçte kalem tutma, oturma şekli, kâğıt pozisyonu, yazı yönü, küçük ve büyük kas gelişimi, el-göz koordinasyonu gibi çeşitli değişkenlerin etkili olduğunu ortaya koymaktadır (Akyol, 2007; Duran, 2009; Temur, Aksoy ve Tabak, 2011; Yıldız, Açı, Berber, Bulut ve Zalimhan, 2015). Duran'a (2009) göre öğrencilerin yazı öğretimi öncesinde doğru oturma becerisinin yanında kalem tutma, kâğıt tutuş ve yazı yönü konularında da beceri kazanmaları önemli görülmektedir. Çeşitli araştırmaları referans gösteren Temur'a (2011) göre ise yazma üzerine yapılan araştırmalarda ele alınan değişkenler kalem tutma, hız, okunaklılık, cinsiyet, görsel algı, kas kuvveti, el göz koordinasyonudur. Genel olarak yaş ilerledikçe yazma hızının arttığı ve kızların erkeklere göre daha hızlı yazdığı sonucuna ulaşılmıştır (Temur, Aksoy ve Tabak, 2012). Temur ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada, yazma ve kâğıt pozisyonu, kalemi kavrama noktası değişkenlerinin öğrencilerin yazma hızı ve hata puanları ortalamalarında farklılığa yol açtığı ortaya konulmuştur. Ayrıca ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin yazma hızlarının oturma şekillerine göre değiştiği gözlemlenmiştir. Yıldız, Açı, Berber, Bulut ve Zalimhan (2015) tarafından yapılan araştırmada ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun sağ eliyle yazdığı, büyük bir kısmının da yazmayan eliyle kâğıdı kontrol ettiğini ortaya konulmuştur. Ayrıca öğrencilerin yaklaşık yarısının doğru oturma pozisyonuna sahip olduğu ancak buna yakın oranda öğrencinin de sıraya fazla eğildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin ancak beşte birinin doğru kalem tutma şekline sahip olduğu, çoğunluğunun kalemi başparmak ve işaret parmağıyla kavradığı görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğunun kalemi uca yakın bir noktadan kavradığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaklaşık yarısının kâğıdı sağa eğimli olarak buna yakın oranda öğrencinin ise vücuda dik olarak konumlandığı tespit edilmiştir.

Yazma süreci ve yazmaya hazırbulunuşlukla ilgili tartışılan önemli bir değişken de “yaş” değişkenidir. Özellikle eğitim sistemimizde gerçekleşen değişikliklerle birlikte 6 yaşındaki çocukların okula başlamaları bu değişkenle ilgili yoğun tartışmaların yaşanmasına neden olmaktadır. Öztürk ve Uysal’a (2013) göre öğrencilerin okur-yazarlığa hazır oluştaki takvim yaşı önemli bir faktördür. Kronolojik yaş hazırbulunuşluluğun belirlenmesinde önemli bir faktör olmaya devam etmektedir. Öztürk ve Uysal (2013) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenlerinin yazma boyutunda okula diğer çocuklara göre erken başlayan yani 60-66 aylık çocuklarla çok sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenleri bu farklılıkların nedenleri olarak “60-66 aylık grubun; ince motor becerilerinin gelişmemiş olması, okul öncesi eğitim almamış olmaları, el-göz koordinasyon zayıflığı ve ilk sesler olması” gibi ifadelerde bulunmuşlardır. Calp’e (2014) göre yazmaya hazırbulunuşluk için tek ölçüt, çocuğun takvim yaşı değildir. Bugün, ülkemizde, çocukların ilkökula hazır olup olmadıklarına takvim yaşı dikkate alınarak karar verilmektedir. Bu durumun sağlıklı olup olmadığı ise bir tartışma konusudur. Çocuğun okula başlaması veya başlamaması gerektiği konusunda karar verirken, takvim yaşına dayalı olma yanında, davranış yaşını bilmenin de önemli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Calp (2014) tarafından yapılan “Farklı Yaş Aralığındaki Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma, Yazma, Kalem Tutma, Derse Katılma ve Akademik Başarılarının Karşılaştırılması” adlı çalışmada yazı kalitesi ve yazma becerisinin, bazı öğrenci çiftlerinde büyük olan öğrencinin lehine, bazı öğrenci çiftlerinde de küçük olan öğrencinin lehine daha iyi olduğu görülmüştür. Ancak fark, herhangi bir öğrenci grubu açısından daha iyi düzeyde kabul edilebilecek durumda ortaya çıkmamıştır. Kalem doğru tutma hususunda 60-71 aylıklar grubu ve 72-84 aylıklar grubu arasında eşit sayıda öğrencinin düzeltilmeye muhtaç problemleri olduğu belirlenmiştir.

Yazma becerisi ve bu beceriyi etkileyen değişkenlerle ilgili yapılan araştırmalar genel olarak çocukların yazmayı formal olarak öğrenmeye başladıkları ilkökul dönemine yoğunlaşmaktadır. Çocukların yazma becerisine yönelik hazırbulunuşluk düzeyleri ve bu düzeyi etkileyen değişkenler üzerine yapılan araştırmaların sayısı oldukça azdır. Bu konuya ilişkin çalışmaların sayısı artırılarak ilkökul birinci sınıfa başlayan öğrencilerin hazırbulunuşluklarının ve bunu etkileyen bazı değişkenlerin belirlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Böylece ilgili değişkenlere yönelik gerekli çalışma ve düzenlemeler yapılarak öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin geliştirilmesi sağlanabilir. Bu gerekçeden hareketle yapılan araştırmanın amacı, ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşlukları ne düzeydedir?
2. İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşlukları cinsiyete, yaşa ve okul öncesi eğitimi alma durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk durumlarıyla ilgili görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelendiği bu araştırma tarama modeline göre yapılandırılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009, s. 77-85). Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında karma yöntem kullanılmıştır. Karma yöntemin temel sayıltısı nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılarak araştırma problemi ve sorularının daha iyi anlaşılacağı ve inceleneceği üzerinedir (Creswell, 2013; Fraenkel ve Wallen, 2006). Çalışmanın nicel bölümünü, öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri ve bu düzeylerin cinsiyet, yaş ve okul öncesi eğitim alma değişkenlerine göre etkilenme durumundan elde edilen veriler oluşturmaktadır. Nitel bölümünü ise, öğrencilerle yapılan görüşmeler oluşturmaktadır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu farklı sosyoekonomik düzeylere sahip ilkokul birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Veriler sosyoekonomik düzey bakımından farklı olan Trabzon merkez ilçesindeki üç okuldan toplanmıştır. Okulların sosyoekonomik düzeylerine ilişkin durumları Türkiye İstatistik Kurumundan (TÜİK) alınan mahalle gelişmişlik düzeyine göre tespit edilmiştir. Ayrıca okul müdürleri ve sınıf öğretmenlerinden de görüş alınmıştır. Çalışma 90 ilkokul birinci sınıf öğrencisiyle yürütülmüştür. Öğrencilerin ay olarak yaş aralıkları 63-84 ay arasında değişiklik göstermektedir. Ayrıca öğrencilerin yaklaşık %71'i (N=64) okul öncesi eğitimi almış, %29'u (N=26) ise okul öncesi eğitim almamıştır. Çalışma grubunun cinsiyet ve yaşa göre dağılımına ait veriler Tablo 1'de yer almaktadır:

Tablo 1. Öğrencilerin Yaş (ay) ve Cinsiyet Durumlarına Göre Dağılımı

Yaş (ay)	Cinsiyet				Toplam	
	Kız		Erkek		f	%
	f	%	f	%		
60-63	0	0	1	1,1	1	1,1
64-66	6	6,7	5	5,6	11	12,2
67-69	12	13,3	10	11,1	22	24,4
70-72	13	14,4	11	12,2	24	26,6
73-75	12	13,3	7	7,8	19	21,1
76-78	6	6,7	4	4,4	10	12,1
78-81	1	1,1	1	1,1	2	2,2
81-84	1	1,1	0	0	1	1,1
Toplam	51	56,7	39	43,3	90	100

Tablo 1'e göre, araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık %57'sinin kız, % 43'ünün ise erkek olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaşa (ay) göre dağılımlara incelendiğinde, yaklaşık %1'inin 60-63 ay, %12'sinin 64-66 ay, %24'ünün 67-69 ay, %27'sinin 70-72 ay, %21'inin 73-75 ay, %12'sinin 76-78 ay, %2'sinin 78-81 ay, %1'inin ise 81-84 ay aralığında olduğu görülmektedir.

Görüşme yapmak için araştırmaya dahil edilen öğrenciler farklı yaş ve cinsiyet grubundan seçilmiştir. Görüşme yapılan öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri incelenerek iyi, orta ve zayıf olmak üzere farklı seviyelerden öğrenciler belirlenmiştir. Araştırmada toplam 18 öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve Yangın (2007) tarafından öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk durumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen “Yazmaya Hazırbulunuşluk Ölçeği” (üç ayrı ölçme aracı) kullanılmıştır.

Birinci ölçme aracında, öğrencilerin kalem doğru kullanıp kullanmadıklarını; kâğıdı doğru kullanıp kullanmadıklarını; gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakıp bırakmadıklarını; dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle ve bunların kombinasyonlarını düzgün çizip çizemediklerini; dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle ve bunların kombinasyonlarını doğru çizip çizemediklerini saptamak için kontrollü gözlem yapılmaktadır. Gözlemi yapabilmek için, satır çizgileri olan bir kâğıdın üzerine dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle ve bunların kombinasyonlarından oluşan çizgilerin örnekleri düzgünce ve net görülebilecek bir şekilde çizilmektedir. Öğrencilerin, gördükleri çizgileri altlarındaki boşluklara düzgün ve doğru bir şekilde çizmeleri plânlanmaktadır. Bu formattaki kâğıt her öğrenci için çoğaltılmaktadır.

İkinci ölçme aracında, öğrencilerin iç, dış, alt, üst, sağ ve sol kavramlarını bilip bilemediklerini saptamak için, çizgisiz bir kâğıdın üzerine birbirinden uygun uzaklıkta bir yuvarlak ve bir düz çizgi çizilmektedir. Öğrencilerin, yuvarlağın içini ve dışını; çizginin üstünü ve altını; sağ ellerini göstermeleri plânlanmaktadır. Bu formattaki kâğıt her öğrenci için çoğaltılmaktadır.

Üçüncü ölçme aracında ise, öğrencilerin düzgün kesme, katlama ve yapıştırma becerilerini kazanıp kazanmadıklarını saptamak için, iki farklı formatta kâğıt hazırlanmaktadır. Birincisinde çatısı olmayan bir ev ile yalnızca gövdesi olan bir ağaç resmine yer verilmektedir. İkinci kâğıtta ise düzgün kesilip katlanarak yapıştırıldığında evin çatısını oluşturacak bir kare ve ağacı tamamlayacak iki daire yer almaktadır. Öğrencilerin, birinci resimdeki evin ve ağacın eksik öğelerini fark etmeleri; ikinci resimdeki şekilleri düzgünce kesip katladıktan sonra, birinci resimdeki uygun yerlerine yapıştırmaları plânlanmaktadır. Bu formattaki iki kâğıt her öğrenci için çoğaltılmaktadır.

Gözlem, soru-cevap ve ürün değerlendirme olmak üzere üç farklı türden oluşan ölçme araçları yukarıda belirtilen hazırlık ve planlamalar doğrultusunda araştırmaya katılan öğrencilere uygulanmıştır.

Yangın (2007) tarafından ölçme aracının güvenilirliğini sağlamak için, “bağımsız gözlemciler arası uyum” a bakılmıştır. Bunun için, ölçek okul öncesi eğitim kurumlarının altı yaş grubundaki 62 kişiye uygulanmış; uygulamadan elde edilen ölçümler iki uzman tarafından ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Her iki değerlendirilmeye ilişkin, ortalamalar arasındaki uyumun hesaplanmasında “Kendall’ın uyum katsayısı” tekniği kullanılmış; .01 düzeyinde (.87) anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu araştırmada ise elde edilen veriler iki araştırmacı tarafından birlikte puanlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerine ilişkin veriler çalışma grubundaki 90 öğrencinin her biriyle ayrı ayrı ve bireysel çalışarak toplanmıştır. Araştırma verileri 2014-2015 eğitim-öğretim sürecinin güz dönemine aittir. Öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk süreçlerinin etkilenmemesi göz önünde bulundurularak, çalışma okulun ilk iki haftasında yürütülmüştür. Öncelikle öğrenciden birinci ölçme aracında yer alan çizgileri düzgün ve doğru olarak boş satırlara çizmeleri istenmiştir. Bu sırada öğrencinin kalem ve kâğıdı doğru kullanıp kullanmadığı, çizgilerin yönünü doğru çizip çizmediği kontrol edilmiştir. Daha sonra öğrenciye ikinci ölçme aracı verilmiştir. Bu ölçme aracında sırayla yuvarlağın içini ve dışını, çizginin altını ve üstünü, sağ elini göstermesi istenmiştir. Verilen cevaplar kaydedilmiştir. Üçüncü ölçme aracında ise öğrenciye resimler gösterilmiştir. Birinci resimdeki ağacın ve evin eksik yerlerini belirlemesi istenmiştir. Bununla birlikte ikinci resimde yer alan şekilleri kesip katlaması ve birinci resimde uygun yerlere yapıştırması istenmiştir. Ölçme araçları aracılığıyla veriler toplandıktan sonra kalem tutma ve yazı yazma süreciyle ilgili 18 öğrenciyle görüşme yapılmıştır. Öğrencilere ait soruların olduğu kişisel bilgi formu sınıf öğretmenleriyle birlikte doldurulmuştur.

Verilerin Analizi

Birinci ölçeğin puanlanmasında dikkat edilen ölçütler; kalem doğru tutması, kağıdı doğru tutması, gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakması, çizgileri doğru yönde çizmesi ve çizgileri düzgün çizmesi şeklindedir. Kalem doğru tutması, kağıdı doğru tutması, gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakması ölçütleri 1'er puan olarak puanlanmıştır. Bununla birlikte çizgileri doğru yönde çizip çizmemesi ile çizgileri düzgün çizip çizmemesi 1-5 puan arasında puanlanmıştır.

İkinci ölçekte ise, öğrenci verdiği her doğru cevap için 1 puan almıştır. Son olarak üçüncü ölçekte yapmış olduğu kesme, katlama ve yapıştırma çalışmasında gösterdiği performansa göre 1 ile 5 puan arasında puan almıştır. Toplanan veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma çerçevesinde öğrencilerin kalem-kağıdı doğru tutma ve göz ile kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma, çizgileri düzgün-doğru çizme ile el becerilerinin cinsiyete ve okul öncesi eğitim alma durumuna göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği t testi ile; yaş değişkeni ile farklılık gösterip göstermediği ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile analiz edilmiştir. Öğrencilerin yön becerileri ile ilgili puanları normal dağılım göstermediği için ilgili değişkenler Mann Whitney U-Testi ve Kruskal Wallis H-Testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri kalem ve kâğıdı doğru tutma, göz ile kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma, çizgileri düzgün ve doğru çizme, el becerileri ve yön kavramları açısından incelenmiştir. Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine ilişkin veriler Tablo 2, 3, 4 ve 5'te sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Kalem ve Kâğıdı Doğru Tutma, Göz ile Kâğıt Arasında Uygun Uzaklık Bırakma Durumlarına İlişkin Bulgular

Özellikler	Evet		Hayır		\bar{X}
	f	%	f	%	
Çizerken kalem doğru tutma	57	63,3	33	36,7	0,63
Kâğıdı doğru tutma	38	42,2	52	57,8	0,42
Gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma	65	72,2	25	27,8	0,72

Tablo 2'de görüldüğü gibi öğrencilerin yaklaşık %63'ünün kalem doğru tutabildiği; %37'sinin kalem doğru tutamadığı görülmektedir. Öğrencilerin yaklaşık %42'si kâğıdı doğru tutarken; %58'i kâğıdı düzgün tutmamaktadır. Ayrıca, öğrencilerin yaklaşık %72'si gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakırken; %28'i gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakmamaktadır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, öğrencilerin yarısına yakınının kalem doğru tutma, yarısından fazlasının kâğıdı doğru tutma ve bir kısmının gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma konusunda yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. Öğrencilerin Çizgileri Düzgün ve Doğru Çizme Durumlarına İlişkin Bulgular

Özellikler	5		4		3		2		1		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle bunlardan oluşan çizgileri düzgün çizme	10	11,1	19	21,1	38	42,2	20	22,2	3	3,3	3,14
Dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle bunlardan oluşan çizgileri doğru çizme	13	14,4	29	32,2	28	31,1	7	7,8	5	5,6	3,33

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle bunlardan oluşan çizgileri düzgün çizmede yaklaşık %11'inin "Oldukça Yeterli", %21'inin "Yeterli", %42'sinin "Orta", %22'sinin "Yetersiz", %3'ünün "Oldukça Yetersiz" olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin bu beceriye ilişkin aritmetik ortalamalarının ($\bar{X} = 3,14$) "Orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Öğrencilerin dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle bunlardan oluşan çizgileri doğru çizmede yaklaşık %14'ünün "Oldukça Yeterli", %32'sinin "Yeterli", %31'inin "Orta", %8'inin "Yetersiz", %6'sının "Oldukça Yetersiz" olduğu; bu beceriye ilişkin aritmetik ortalamasının da ($\bar{X} = 3,33$) "Orta" düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin El Becerilerine İlişkin Bulgular

Özellikler	5		4		3		2		1		\bar{X}
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
Düzgün kesme	16	17,8	37	41,1	24	26,7	13	14,4			3,62
Verilen örneğe uygun düzgün katlama	8	8,9	40	44,4	28	31,1	12	13,3	2	2,2	3,44
Düzgün yapılandırma	21	23,3	43	47,8	16	17,8	10	11,1			3,83

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin düzgün kesme becerisinde yaklaşık %41'inin "Yeterli" olduğu görülmektedir. Bu beceriye ilişkin aritmetik ortalamasının da ($\bar{X} = 3,62$) "Yeterli" düzeyde olduğu görülmektedir. Düzgün katlama becerisine ilişkin, öğrencilerin yaklaşık %44'ünün "Yeterli" olduğu görülmektedir. Bu beceriye ilişkin aritmetik ortalamasının da ($\bar{X} = 3,44$) "Yeterli" düzeyde olduğu görülmektedir. Düzgün yapılandırma becerisine ilişkin ise, öğrencilerin diğer el becerilerinde olduğu gibi yaklaşık %48'inin "Yeterli" olduğu görülmektedir. Bu beceriye ilişkin aritmetik ortalamasının da ($\bar{X} = 3,83$) "Yeterli" düzeyde olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, öğrencilerin el becerileri açısından yazmaya hazır oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5. Öğrencilerin Yön Kavramlarına İlişkin Bulgular

Kavramlar	Evet		Hayır		\bar{X}
	f	%	f	%	
Üst	85	94,4	5	5,6	0,94
Alt	81	90,0	9	10,0	0,90
İç	87	96,7	3	3,3	0,97
Dış	81	90,0	9	10,0	0,90
Sağ-sol	58	64,4	32	35,6	0,64

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin yön kavramlarına ilişkin, üst kavramını yaklaşık %94'ünün, alt kavramını %90'ının, iç kavramını %96'sının, dış kavramını %90'ının, sağ-sol kavramını ise yaklaşık %64'ünün doğru bildikleri görülmektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgu, öğrencilerin çoğunluğunun sağ-sol kavramı dışındaki yön kavramlarını bildiklerini göstermektedir.

İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Öğrencilerin kâğıt-kalem kullanımı, çizgi çalışmaları ve el becerilerinin cinsiyete göre anlamlı bir fark gösterip göstermediğine ilişkin t-Testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Kâğıt-Kalem Kullanımı, Çizgi Çalışmaları ve El Becerilerinin Cinsiyetten Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyutlar	Cinsiyet	N	X	SS	sd	t	p
Kâğıt ve kalem kullanımı	Kız	51	2,54	,85	88	2,43	,017*
	Erkek	39	2,97	,77			
Çizgi çalışmaları	Kız	51	6,78	1,96	88	1,72	,087
	Erkek	39	6,07	1,86			
El becerileri	Kız	51	11,39	2,51	88	2,21	,029*
	Erkek	39	10,25	2,26			

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin kâğıt ve kalem kullanımı becerisinde erkekler lehine anlamlı farklılık ($t(88)= 2,43$, $p<.05$) bulunurken; el becerilerinde ($t(88)= 2,21$, $p<.05$) kızlar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çizgi çalışmaları durumları ile cinsiyet ($t(88)= 1,72$, $p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, kâğıt-kalem kullanımı konusunda erkeklerin, el becerilerinde ise kızların yazmaya daha hazır oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7. Öğrencilerin Yön Kavramlarının Cinsiyetten Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyut	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Yön Bilgisi	Kız	51	49,73	2536,00	779	,048
	Erkek	39	39,97	1559,00		
Toplam		90				

Tablo 7 incelendiğinde, öğrencilerin yön kavramlarının cinsiyet değişkeninden etkilendiği görülmektedir ($U= 779$, $p<.05$). Sıra ortalamalarına bakıldığında kızların yön becerileri erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Bu bulgudan hareketle kızların yazmaya yön kavramları konusunda, erkeklerden daha hazır oldukları söylenebilir.

Tablo 8. Öğrencilerin Kâğıt-kalem Kullanımı, Çizgi Çalışmaları ve El Becerilerinin Yaşa (Ay) Göre Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Kâğıt ve kalem kullanımı	Gruplararası	4,400	7	,629	,871	,533
	Gruplariçi	59,200	82	,722		
	Toplam	63,600	89			
Çizgi çalışmaları	Gruplararası	11,537	8	1,442	,747	,650
	Gruplariçi	156,418	81	1,931		
	Toplam	167,956	89			
El becerileri	Gruplararası	11,762	9	1,307	,669	,734
	Gruplariçi	156,193	80	1,952		
	Toplam	167,956	89			

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin kâğıt ve kalem kullanım becerileri ($F(7- 82)= .871$, $p>.05$), çizgi çalışmaları ($F(8- 81)= .747$, $p>.05$) ve el becerileri ($F(9- 80)= .669$, $p>.05$) ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 9. Öğrencilerin Yön Kavramlarının Yaşa (Ay) Göre Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyut	Yaş	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
Yön Bilgisi	60-63	1	66,00	7	6,734	,457
	64-66	11	34,00			
	67-69	22	43,39			
	70-72	24	45,27			
	73-75	19	52,89			
	76-78	10	49,40			
	78-81	2	45,25			
	81-84	1	24,50			
	Toplam	90				

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin yön becerilerinin yaş değişkeninden etkilenmediği görülmektedir ($X^2(7) = 6.734$, $p > .05$). Yön becerisi ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

Araştırmada elde edilen bu bulgular öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin yaşa göre değişmediğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, öğrencilerin yaşa bağlı olmaksızın, gerekli eğitimler verildiğinde yazmaya hazırbulunuşluk düzeyine ulaşabileceklerini desteklemektedir. Ayrıca çalışma grubundaki öğrencilerin çoğunluğunun okul öncesi eğitim almış olmalarının da etkili olduğu düşünülebilir.

Tablo 10. Öğrencilerin Kâğıt-kalem Kullanımı, Çizgi Çalışmaları ve El Becerilerinin Okul Öncesi Eğitime Göre Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyutlar	N	X	SS	sd	t	p
Kağıt ve kalem kullanımı	64	2,73	,85	88	,018	,985
	26	2,73	,82			
Çizgi çalışmaları	64	6,54	1,91	88	1,72	,087
	26	6,30	2,05			
El becerileri	64	11,23	2,39	88	2,05	,043
	26	10,07	2,48			

Tablo 10 incelendiğinde, öğrencilerin kâğıt kalem kullanım becerileri ($t(88) = ,018$, $p > .05$) ile çizgi çalışmaları ($t(88) = 1,72$, $p > .05$) okul öncesi eğitimi almış olma değişkeninden etkilenmezken; öğrencilerin el becerilerinin ($t(88) = 2,05$, $p < .05$) okul öncesi eğitim alma durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmektedir. Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin el becerileri, bu eğitimi almayanlara göre daha iyi durumdadır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, okul öncesi eğitimi alan çocukların el becerileri açısından yazmaya daha hazır oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11. Öğrencilerin Yön Kavramlarının Okul Öncesi Eğitime Göre Etkilenme Durumuna İlişkin Bulgular

Boyut	Okulöncesi Eğitimi	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Yön Bilgisi	Eğitim alan öğrenciler	64	48,27	3089,00	655	,075
	Eğitim almayan öğrenciler	26	38,69	1006,00		
Toplam		90				

Tablo 11 incelendiğinde, öğrencilerin yön becerileri ile okul öncesi eğitimi almış olma durumları arasında anlamlı bir farklılık ($U = 655$, $p > .05$) bulunmamaktadır. Araştırmada elde edilen bu bulgu, yön becerilerinin okul öncesi eğitim alma durumundan etkilenmediğini göstermektedir.

Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmada öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleriyle ilgili görüşleri belirlenmiştir. Öğrencilerin görüşlerine ilişkin veriler Tablo 12, 13 ve 14'te sunulmuştur.

Görüşmelerde ilk olarak öğrencilerin kalem tutarken zorlanıp zorlanmadıkları ve bunun nedeni sorulmuştur. Görüşme yapılan 18 öğrenciden 12'si kalem tutarken zorlanmadıklarını, 6'sı ise zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kalem tutarken zorlanma nedenleri Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğrencilerin Kalem Tutmakta Zorlanma Sebepleri

Kalemi tutmakta zorlanma sebepleri	f
Ellerinin küçük olması	3
Kalemin elden kayması	2
Ellerin yorulup ağrması	1

Tablo 12'ye göre, öğrencilere kalem tutmakta zorlanma sebepleri sorulduğunda üç öğrenci ellerinin küçük olmasını sebep olarak belirtmişlerdir. İki öğrenci kalemin elinden kaydığını, bir öğrenci ise ellerinin yorulduğunu ifade etmiştir. Kalemi tutmakta zorlanan ve zorlanmayan Ö6, Ö14, Ö5 ve Ö10 kodlu öğrenciler görüşlerini şu şekilde dile getirmişlerdir.

"... Biraz daha ellerim öyle büyük olsa zorlanmam. Rahatsız ediyor beni tutarken..." (Ö6).

"... çok sıkı tutarken ellerim ağrıyor, kan gitmiyor. Sonra ben ellerimi şöyle açıp kapatıyorum, rahatlıyor..." (Ö14).

"...Hayır. Çünkü çok zor değil tutmak." (Ö5).

"Zorlanmıyorum... O kadar zor, ağır bir şey değil." (Ö10).

Öğrencilerden 11'i çizgi çalışmalarında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çizgi çalışmalarında zorlanma nedenlerine ilişkin bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13. Öğrencilerin Çizgi Çalışmalarında Zorlanma Sebepleri

Çizgi çalışmalarında zorlanma sebepleri	f
Ellerin yorulup ağrması	3
Çizgi çalışmalarının zor olması	3
Çizgi çalışmalarının sıkıcı olması	2
Çizgileri taşımadan çizememe	2
Elin çizginin önüne geçmesi	1

Tablo 13 incelendiğinde, öğrenciler çizgi çalışmaları yaparken en çok ellerinin yorulup ağrıdığını ve çizgi çalışmalarını zor buldukları için zorlandıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan Ö9, Ö2, Ö8 ve Ö15 kodlu öğrencilerin, çizgi çalışmalarında zorlanma durumlarına ilişkin görüşleri şu şekildedir:

"... çizgi çizerken elim yoruluyor. Çünkü çizerken elim dayanamıyor, kağıdı sürekli itiyorum." (Ö9).

"Taşırmamak için elimi böyle çok kaldırıyorum. Kalemi çizginin üstünde tutamıyorum. O da beni zorluyor." (Ö2).

"Anasınıfında zorlanıyordum ama artık zorlanmıyorum." (Ö8).

"Zorlanmıyorum. ...Yaptığım gibi elimi kaldırmadan çizgi çizebilirim." (Ö15).

Araştırmada öğrencilerin yazı yazmaya ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Öğrencilerin yazı yazmaya ilişkin görüşleri Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Öğrencilerin Yazı Yazma Hakkındaki Düşünceleri

Yazmaya karşı tutumlarının sebepleri	f
Yazı yazmanın eğlenceli olması	9
Yazı yazmanın çok zor gelmesi	4
Harfleri öğrenmenin güzel olması	3
Adını yazmaktan hoşlanma	1
Başarılı olma isteği	1

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin yazı yazma hakkındaki düşüncelerinin genel olarak olumlu olduğu söylenebilir. Öğrencilerin 9'u yazı yazmanın eğlenceli olduğunu, 4'ü çok zor olduğunu, 3'ü harf öğrenmenin güzel olduğunu ifade etmiştir. Yazı yazmanın eğlenceli olduğunu belirten öğrencilerden Ö4, Ö8 ve Ö17 bu düşüncelerini;

"Yazı yazarken ellerim geliyor, eğleniyorum." (Ö4).

"Yazı yazmayı severim. Yazarken insan çok eğleniyor..." (Ö8).

"... çizgi çizmek çünkü çok eğlenceli." (Ö17). cümleleri ile dile getirmişlerdir.

Yazı yazmanın çok zor olduğunu belirten Ö3 ve Ö5;

"... çünkü bir sürü çizgiler oluyor bazılarında, çok zor oluyor." (Ö3).

"Yazı yazmayı ve çizgi çizmeyi sevmiyorum. Çünkü çizmek çok zor geliyor." (Ö5). demişlerdir.

Harf öğrenmenin güzel olduğunu belirten Ö10 ve Ö14 bu düşüncelerini;

"Çizgi çizmeyi seviyorum. Yazı yazarak harf öğreniyorum, okuma yazma öğreniyorum." (Ö10).

"... Herkes okuma biliyor. Ben de yazı yazarak harfleri öğrenmek istiyorum. Çizgi çizmeyi o yüzden seviyorum." (Ö14) şeklinde ifade etmişlerdir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerini bazı değişkenler açısından incelemektir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, öğrencilerin yaklaşık yarısından fazlasının kalem doğru tuttuğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular da bu sonucu desteklemektedir. Görüşme yapılan öğrencilerin bir kısmı ellerinin küçük olması, kalemin elden kayması ve ellerinin yorulup ağrması nedeniyle kalem tutarken zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu bulgular Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmayla tutarlık göstermektedir. Yangın (2007) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin bir kısmı kalem doğru tutamamışlardır. Ayrıca Yıldız, Açı, Berber, Bulut ve Zalimhan (2015) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin ancak beşte birinin doğru kalem tutma şekline sahip olduğu görülmüştür. Kalem tutma, yazma sürecini etkileyen ve bu süreç için oldukça önemli bir aşamadır. Kalem tutmayla ilgili edinilen alışkanlıklar yaşam boyu devam etmektedir. Öğrencilerin okunaklı ve hızlı yazabilmeleri için ilk olarak kalem tutabilecek olgunluğa erişmiş olmaları gerekmektedir. Kalem yanlış tutmaları, ellerinin çabuk yorulmasına neden olmakta ve güzel yazı yazmalarını engellemektedir (Akyol, 2007; Bayat, 2013; Çelenk, 2007; Güneş, 2007). Bu bağlamda, ilkokul birinci sınıfa başlayan çocukların kalem doğru tutma konusunda yeterli bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları gerekmektedir. Araştırmada öğrencilerin yarısına yakınının kalem yanlış tutmaları bu konuyla ilgili yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmadıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum, okul öncesi dönemde çocuklara doğru kalem tutmayla ilgili yeterli eğitim verilmemesinden kaynaklanabilir. Temur'a (2011) göre de öğrencilerin kalem yanlış şekillerde tutmalarının altında yatan temel sebeplerden ikisi, okul öncesinde kalemle ilk tanışan çocuğa açıklayıcı doğru bilgilerin anne baba tarafından verilmemesi ve okul öncesi eğitim kurumlarında boyama, karalama çalışmaları olduğu hâlde kalem tutma üzerinde yeteri kadar durulmamasıdır.

Araştırmada öğrencilerin yarısından fazlasının kâğıdı düzgün tutmadıkları ve bir kısmının gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakmadıkları ortaya konmuştur. Araştırmada elde edilen bu bulgular Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmayla tutarlık göstermektedir. Yangın (2007) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin bir kısmının kâğıdı düzgün tutmadıkları ve yarısına yakınının gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakmadıkları görülmüştür. Ayrıca Yıldız, Açı, Berber, Bulut ve Zalimhan (2015) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin yarıya yakını (%48) yazma sürecinde kâğıdı vücuda dik pozisyonda tutmakta, buna yakın oranda öğrenci (%47) ise kâğıdı sağ elle yazan öğrencilere en uygun olan pozisyonda tuttıkları ortaya konulmuştur. Temur ve diğerlerinin (2011) yaptığı araştırmada ise öğrencilerden büyük çoğunluğunun kâğıdı uygun şekilde tutmadıkları ortaya konulmuştur. Kâğıt pozisyonu ve gözle kâğıt arasındaki mesafe yazma sürecini etkileyen önemli faktörlerdir. Öğrencilerin hızlı ve okunaklı yazabilmeleri için kâğıt ve göz mesafesiyle ilgili gerekli davranışları kazanmaları gerekmektedir. Kâğıt pozisyonu sağ elli ve sol elli olmaya göre değişmektedir. Sağ elli birinin sıra üzerinde kâğıt tutma biçiminin sola 40-45 derece eğimli olması gerekmektedir. Aynı şekilde beden duruşu da sola eğimli şekilde olmalıdır. Ayrıca gözün ortalama, kâğıttan 30-40 cm kadar uzak olması gerekmektedir (Temur, 2011). Araştırmada öğrencilerin yarısından fazlasının kâğıdı düzgün tutamamaları ve bir kısmının gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakmamaları okul öncesi dönemde çocuklara kâğıdı doğru tutma ve gözle kâğıt arasında uygun mesafe bırakma konusunda öğretmenlerin yeterli eğitim vermemesinden kaynaklanabilir. Okul öncesi eğitim programında (MEB, 2013) da bu konularla ilgili herhangi bir açıklama, bilgi veya kazanım yer almamaktadır. Hâlbuki okul öncesi dönemde çocuklar kâğıtlar üzerinde çizme, boyama vb. birçok etkinlik yapmaktadırlar. Bu kapsamda, öğrencilere bu konuyla ilgili bilgiler verilmelidir.

Araştırmanın sonuçlarına genel olarak bakıldığında, öğrencilerin dikey, yatay, eğik, yuvarlak ve eğri çizgilerle bunlardan oluşan çizgileri düzgün ve doğru çizme becerileri “Orta” düzeydedir. Yapılan görüşmelerde de öğrencilerin yarısından fazlası çizgi çalışmalarını yaparken çeşitli sebeplerle zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmayla kısmen tutarlılık göstermektedir. Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin çizgileri düzgün çizme konusunda “yetersiz” düzeyde, doğru çizme konusunda ise “orta” düzeyde olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çizgileri doğru ve düzgün çizmesi, harfleri istenilen şekilde yazmaları bakımından önemlidir. Araştırmada öğrencilerin çizgileri düzgün ve doğru çizme konusunda “orta” düzeyde olmaları okul öncesi dönemde yeterli ve gerekli çizgi çalışmalarının yapılmamasından kaynaklanabilir.

Araştırmada öğrencilerin el becerileri ise “Yeterli” düzeyde görülmüştür. Araştırmada elde edilen bu bulgular Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmayla tutarlık göstermektedir. Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmada da öğrencilerin el becerileri “yeterli” düzeyde görülmüştür. Okul öncesi dönemde kesme, katlama ve yapıştırma gibi el becerilerine ve el-göz koordinasyonlarına yönelik yapılan etkinlikler çocukların yazma becerileri üzerinde oldukça etkilidir (Dankert, Davies ve Gavin, 2003). Araştırmada öğrencilerin el becerileri açısından yeterli olmaları okul öncesi dönemde bu konuyla ilgili yeterli eğitim almalarından kaynaklanabilir. Okul öncesi eğitim programında da öğretmenlere kesme, katlama, yoğurma, yapıştırma etkinlikleri yapmaları önerilmektedir (MEB, 2013). Erdoğan, Altınkaynak ve Erdoğan (2013) tarafından yapılan araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yazma becerilerini geliştirmek için en çok kesme, katlama ve yapıştırma etkinliklerine yer verdikleri görülmüştür.

Araştırmada, öğrencilerin çoğunluğunun sağ-sol kavramı dışındaki yön kavramlarını bildikleri ortaya konulmuştur. Araştırmada elde edilen bu bulgular Yangın (2007) tarafından yapılan araştırmayla tutarlık göstermektedir. Öğrencilerin, yazmayı öğrenmeye başlamadan önce yazının yönü konusunda farkındalığa sahip olmaları gerekmektedir. Bu durum, öğrencilerin yazdıklarının düzgün ve doğru olması bakımından oldukça önemlidir. Öğretmenler, daha çizgi çalışmaları aşamasında yönlere dikkat çekmelidirler. Yön kavramı gelişmemiş çocuklar harflerin bağlantılarını uygun şekilde yapamayabilirler. Araştırmada öğrencilerin özellikle sağ-sol kavramlarıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmamaları bu konuda yeterli eğitim almadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri ve alt boyutları cinsiyetten etkilenmektedir. Araştırmada elde edilen sonuçlar, erkek öğrencilerin kâğıt ve kalem kullanımı becerisi, kız öğrencilerin ise çizgi çalışmaları açısından yazmaya daha hazır olduklarını göstermektedir. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar Yıldız, Ataş, Aktaş, Yekeler ve Dönmez (2015) ve Erkan (2011) tarafından yapılan çalışmayla tutarlılık göstermemektedir. Yıldız, Ataş, Aktaş, Yekeler ve Dönmez (2015) tarafından yapılan araştırmada okul öncesi dönemde yazı algısının gelişimi açısından cinsiyetin belirleyici bir faktör olmadığı ortaya konmuştur. Erkan (2011) tarafından yapılan araştırmada ise cinsiyetin ilkökul birinci sınıf öğrencilerinin okula hazırbulunuşlukları açısından fark yaratmadığı ortaya konmuştur.

Öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin alt boyutlarından hiçbiri yaş değişkeninden etkilenmemektedir. Araştırmada elde edilen bu bulgu farklı yaşlardaki (60-84 ay) öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri arasında fark olmadığını ortaya koymaktadır. Calp (2014) tarafından yapılan araştırmada da yazı kalitesi ve yazma becerisinin, yaş değişkeninden genel olarak etkilenmediği ortaya konmuştur. Günümüzde çocuklar, çok erken yaşlardan itibaren çevrelerindeki yazmaya yönelik uyarıcılarla, okul öncesi dönemde aldıkları eğitimle, benzer koşullarda yetişmeleri ve erken yaşlardan itibaren belirli deneyimleri yaşamaları nedeniyle yazmayla ilgili belirli bir hazırbulunuşluğa sahip olmaktadır. Başka bir deyişle, farklı yaşlardaki çocuklar yazmayla ilgili bilgi, beceri ve deneyimlere yaşlarından daha önce ve yakın düzeyde sahip olabilmektedirler. Yaşanan bu gelişmeler yaş değişkeninin öğrenmedeki önemini azaltmaktadır. Böylece benzer koşullarda yetişen çocuklar için yaş etkili bir faktör olmamaktadır.

Araştırmada elde edilen sonuçlar, öğrencilerin yazmaya hazırbulunuşluk düzeylerinin sadece el becerileri açısından okul öncesi eğitimi almış olma durumuna göre değiştiğini ortaya koymaktadır. Araştırmada elde edilen bu sonuçlar Erkan (2011) ve Çelenk (2008) tarafından yapılan araştırmayla tutarlılık göstermemektedir. Bu çalışmalarda okul öncesi eğitim alan çocukların yazmaya hazırbulunuşluk düzeyleri anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Okul öncesi eğitimde, genelde çocuklara kesme, katlama, yapıştırma gibi el becerilerine yönelik çalışmalar yaptırılmaktadır. Bu durum, okul öncesi eğitim alan ve almayan çocuklar açısından herhangi bir fark yaratmamış olabilir. Ayrıca günümüzde ailelerin, çocukları okul öncesi eğitim almasa bile eğitimle ilgili daha bilinçli davranmaları ve okul öncesi dönemde çocukların karşılaştıkları uyarıcıların artması da bu farkın çıkmamasında etkili olabilir.

Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin yazı yazmayla ilgili olumlu görüşlere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu yazı yazmanın eğlenceli olduğunu, harfleri öğrenmenin güzel olduğunu, adlarını yazmaktan hoşlandıklarını ve başarılı olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada elde edilen bu sonuç Çelenk (2008) tarafından yapılan araştırmayla tutarlılık göstermektedir. Çelenk (2008) tarafından yapılan çalışmada da öğrencilerin duyuşsal açıdan ilkökuma yazma sürecine hazırbulunuşluklarının yüksek olduğu görülmüştür. Öğrenciler, yazmaya hazırlıkla ilgili çeşitli sorunlar yaşasa da yazma süreci onlar için ilginç gelmekte ve çocuklar bir şeyler yazmaktan mutlu olmaktadır. Çünkü bu süreç onlar için yeni ve farklı bir yaşantı demektir. Bu yüzden yazma süreci çocuklar için eğlenceli ve keyif alabilecekleri bir süreçtir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar ışığında şu öneriler getirilebilir:

1. Okul öncesi dönemde çocuklara, kalemi ve kâğıdı doğru tutma, gözle kâğıt arasında uygun uzaklık bırakma, çizgileri düzgün ve doğru çizme, sağ-sol kavramı konularında yeterli yazmaya hazırlık çalışmaları yaptırılmalıdır.
2. Okul öncesi eğitim programında yazmaya hazırlık çalışmaları konusunda daha ayrıntılı bilgi ve açıklamalara yer verilmelidir.
3. Okul öncesi öğretmenlerine yazmaya hazırlık konusunda hizmet içi eğitim verilmelidir.
4. Benzer araştırmalar daha fazla çocuk üzerinde ve yazmaya hazırbulunuşluğu etkileyebilecek farklı değişkenler ele alınarak yapılmalıdır.

Kaynakça

- Akyol, H. (2007). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Bayat, S. (2013). İlkokuma ve yazma öğretiminde anlatma becerileri. S. Çelenk (Ed.). *İlkokuma yazma programı ve öğretimi içinde* (s. 163-182). Ankara: Eğiten Kitap.
- Beaty, J. (2006). *Observing development of the young child, small motor development*. America: Pearson Copyright.
- Bradley, B. B. ve Jones, J. (2007). Sharing alphabet books in early childhood classrooms. *The Reading Teacher*, 60(5), 452-463.
- Calp, M. (2014). Farklı yaş aralığındaki birinci sınıf öğrencilerinin okuma, yazma, kalem tutma, derse katılma ve akademik başarılarının karşılaştırılması. *Ekev Akademi Dergisi*, 18(60), 31-54.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (E. Bukova Güzel, İ. Erdoğan, Y. Dede, G. Hacıömeroğlu, H. Ercan, F. I. Bilican, M. Bütün, M. Bursal, S. Şahin Mandacı ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap.
- Çelenk, S. (2008). İlköğretim okulları birinci sınıf öğrencilerinin ilkokuma ve yazma öğretimine hazırlık düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 83-90.
- Çelenk, S. (2007). *İlkokuma yazma programı ve öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Dankert, H. L., Davies, P. L. ve Gavin, W. J. (2003). Occupational therapy effects on visual-motor skills in preschool children. *The American Journal of Occupational Therapy*, 57(5), 542-549.
- Diamond, K. E., Gerde, H. K. ve Powell, D. R. (2008). Development in early literacy skills during the pre-kindergarten year in head start: Relations between growth in children's writing and understanding of letters. *Early Childhood Research Quarterly*, 23, 467-478.
- Duran, E. (2009). *Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eliason, C. ve Jenkins, L. (2003). *A practical guide to early childhood curriculum*. Ohio: Merrill Prentice Hall.
- Erdoğan T., Altınkaynak, Ş. Ö. ve Erdoğan Ö. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin okuma-yazmaya hazırlığa yönelik yaptıkları çalışmaların incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1188-1199.
- Erkan, S. (2011). Farklı sosyoekonomik düzeydeki ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 186-197.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill Companies.
- Gupta, M. S. (2009). *Early childhood care and education*. New Delhi: Learning Private Limited.
- Güneş, F. (2007). *Ses temelli cümle yöntemi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayın.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Marr, D., Windsor, M. ve Cermak, S. (2001). Handwriting readiness: Locatives and visuomotor skills in the kindergarten year. *Early Childhood Research & Practice*, 3(1), 2-17.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. MEB Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.
- Morrow, L. M. (2007). *Developing literacy in preschool*. New York: The Guilford Press.
- Öztürk, E. ve Uysal, K. (2013). İlkokul 1.sınıf öğrencilerinin okuma-yazma süreçlerinin takvim yaşı yönünden karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 8(8), 1041-1054.
- Peverly, S. T. (2006). The importance of handwriting speed in adult writing. *Developmental Neuropsychology*, 29, 197-216.
- Richards, T. L., Berninger, V. W., Stock, P., Altemeier, L., Trivedi, P. ve Maravilla, K. R. (2011). Differences between good and poor child writers on fMRI contrasts for writing newly taught and highly practiced letter forms. *Reading and Writing*, 24(5), 493-516.

- Rosenblum, S. (2008). Development, reliability, and validity of the hand writing proficiency screening questionnaire (HPSQ). *American Journal of Occupational Therapy*, 62(3), 298-307.
- Sulzby, E. (1985). Children's emergent reading of favorite storybooks: A developmental study. *Reading Research Quarterly*, 20, 458-481.
- Temur, T. (2011). İlköğretim 1.sınıf öğrencilerinin kalem tutma şekilleri ile kavrama ve sıkıştırma kuvvetlerinin betimlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(4), 2189-2205.
- Temur, T., Aksoy, C. C. ve Tabak, H. (2012). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin kalem tutma biçimleri ve kavrama-sıkıştırma kuvvetlerinin yazma hızı ve hatalarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 307-319.
- Temur, T., Aksoy, C. C. ve Tabak, H. (2011). Kalemli kavrama noktası, oturuş şekli ve kağıt pozisyonu değişkenleri açısından ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin yazma hızları ve hatalarının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40(191), 24-38.
- Venn, E. C. ve Jahn, M. C. (2004). *Teaching and learning in preschool*. Newark, DE: International Reading Association.
- Volman, M. J. M., Van Schendel, B. M. ve Jongmans, M. J. (2006). Handwriting difficulties in primary school children: A search for underlying mechanisms. *American Journal of Occupational Therapy*, 60(4), 451-460.
- Yangın, B. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki altı yaş çocuklarının yazmayı öğrenmeye hazır bulunuşluk durumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 294-305.
- Yıldız, M., Ataş, M., Aktaş, N., Yekeler, A. D. ve Dönmez, T. (2015). Çocuklar ne yazıyor? Okul öncesi dönemde yazı algısının gelişimi. *Turkish Studies*, 10(3), 1131-1152.
- Yıldız, M., Ačan, M., Berber, V., Bulut, S. ve Zalımlan, R. (2015). İlkokul öğrencilerinin yazma sürecindeki ergonomik tercihleri: Kalem tutma, el tercihi, oturuş ve kağıt pozisyonu. *International Journal of Social Science*, 40, 61-71.
- White, H. (2005). *Developing literacy skills in the early years: A practical guide*. London: Sage Publications.